

AITA LINOREN LAN EZKUTUAK

An-or-emen erdi galduta dabiltz Lino Akesoloren idazlanik geienak, ainbat aldizkaritan eta urtetan bananduta, nik dakit, ba, zenbat ezizen lotsorren azpian burua gorde gurarik. Zorionez, bere ordenako fraide langille batek laster argitaratuko ei deuskuz Linoren idazlanok (onentsuak, beintzat), eta orren zain gagoz euskalzaleok.

Baiña badira, Linoren bizitza luzean, beti ezkutuan geratuko diran lan asko ta asko. Eta nik gaur onango lan batzuk aitatu gura dodaz emen.

Laguntzaille.— Liburuen artean ordu asko emoniko gizon onek jakituria andia beregandu dau euskal gaietan. Baiña jakituria ori ez dau beretzat bakarrik gorde. Eurrez zabaldu izan dau bere inguruan, arrokeria barik zabaldu be. Zenbati ez ete deutso Linok liburu zein artikulu baten barri emon, idazlan apal bat zuzendu, ikerketa bat egiteko bideak zabaldu, itzulpen bat egin... Gogoan dot, esaterako, urte askotan euskeratu zituala gure Mixiño-Idazkaritzak ataraten zituan paper guztiak, Bilboko parrokia batek asteroko orritxuan argitaratzen eban euskerazko artikulua. Eta orren antzeko beste asko. Ez deutsoe olango lanak egilleari izen andirik, ez dirurik, emoten; baiña laguntza apal eta zintzo orrek euskal usainez bete ditu gure bazter batzuk. Eta olako gizon jakituna olako lan apaletan sartuta ikustea beti da arrigarri; izan bedi txalogarri be!

Niri neuri be ez deust gitxi lagundu A. Linok idazleen lorategi edo antologiak egiterakoan: idazleen barri emon, zatiak aukeratu, argibide aberatsak eskeini... Au dala-ta, garbi ta argi autortu neban neure zorra, itzaurre baten: "...beste laguntzaile batzuen artean, argi-emoilerik mesedegarriena, Lino Akesolo. Eskerrik asko!" (Euskal Idazleak Bizkaieraz, Labayru Ikastegia, Bilbo 1.980, 13).

Lagun asko eta leku askotakoak urreratu jakoz Linori laguntza eske: itzaldiak itzulpenak, itzaurreak, iztegiak, t.a. Bere gogo-biotzak ustuteko baiño geiago olakoxe eskabideei erantzuteko egin dituala bere euskal lanak, esan geinke. Neurri andi baten bai, beintzat. Eta orren frutu ederrak or dagoz, gure begien aurrean.

Liturgiaren euskeratzaille.— Kontzilioaren denporetan etorri zan Erromatik mezearen zati batzuk erri-izkuntzetara biurtu eta ospakizunetan erabilteko baime-

na. Itzulpen lan ori aurrera eroateko, berarizko batzorde bat eratu zan Bizkaiko Eleizan, Lino Akesolo buru zala (Leenengo aldi onetan, euskal eleizbarruti bako-
txak bere aldetik jokatu eban, besteakazko artuemon barik, zoritxarrez). Bizkaiko
talde orrek euskeratu eban leenengo zatia zera izan zan: "Mezaren Egunerokoa"
(ez oraingoa, orduan erabiltzen zana baiño). Pozarren artu eban erriak ori, eta
millaka ta millaka zabaldu ziran liburutxuak gure eleizetan, euskaldunon biotz-
pozgarri. Gogoan izan, aldi aretan euskereak ate guztiak itxita eukazala gure
eskoletan eta komunikabideetan. Irakurgaiak euskeraz egiteko, J. Kerexetaren
Meza-liburua erabilteko baimena izan genduan Bizkaian, eta ez da makala izan
Jaimeren liburu onek egin euskun mesedea bere euskera garbi, argi ta errikoiaz.

Irakurgaiak eta Erromako Kanona (gaurko I Eukaristi Otoitza) euskeratzeko
baimena eldu jakunean, eleizbarruti arteko taldea sortu zan Euskalerrian, M.
Lekuona buru zala. Beste bizkaitar batzuk be lan egin izan dogu talde orretan,
baiña urterik zaillenetan geien egindakoa A. Lino Akesolo dogu, duda barik.
Urtean zear, astean bein batu oi zan taldea, Donostiako Seminarioan; uda par-
tean, aparteko batzarrak egiten ziran, astebetekoak edo, lana aurrera eroateko
asmotan, Estibalizen, Donamarian eta beste leku batzuetan. Gure Lino an izaten
zan batzarrotan, berba gitxikoa baiña zorrotza (lotsa andia eutsoen batzarkideak
Linoren eretxiari), ontzat emoten zan itzulpena bere paperean jarten.

Itzultzaile-taldeak egindako lana andia (eskergea!) eta mesedegarria izan da
Euskalerriko Eleizearentzat, eta baita euskerearentzat be. Utsak uts, guztiz txalo-
garria. Baiña baita nekeza ta gogorra be! Sarri askotan aldazgora pikea izaten
zan danen gogoko ziran itzulpenak lortzea, euskaldun guztientzat argi ta gozo
izan eitekezan berba ta esaerak aurkitzea. Lankide guztiak ziran euskal gaietan
jakitunak, baiña euskalki ezbardifetakoak, eta bakotxak berea atara gura aurrera.
Eroapen eta apaltasun andia bear da askotariko eretxiak aintzat artzeko, amore
emoten jakiteko, batasunak eta norberaren errialdeak eskatzen dabena alkartze-
ko... Amaikatu ordu luze emonikoa dogu gure Lino olako talde-lanetan, urte
askotan.

Taldean ontzat artzen zana, gero bakotxak bere euskalkira egokitzen eban.
Leenengo urteetan, Bizkairako, Linoren eskuetan egon zan egokitze-lan au. Egia
esan, taldearen itzulpenak nasai samar aldatzen zituan bizkaierara, onen berezi-
tasunak eta gure erriak bear dabena kontutan arturik. Jokabide au ez zan barria
Linorentzat. Bardin antzera jotaku eban, urte batzuk leenago, Iratzeder-Lertxun-
diren SALMOAK bizkaieratu zituanean. Ez zan lanbide samurra ori egitea. Bate-
tik, Iratzederren izkerea ta Linorena naikoa urruti bata besteagandik; bestetik,
zeatza ta estua Iratzeder-Lertxundik salmoen itzulpenari jarritako neurria. Berbak
eta esaerak aldatu bear diranean, zelan sartu barriak neurri estu orren barruan?
Orregaitik, Akesoloren itzulpena nasaia da, ez da zintzoegia, azalari jagokonez
beintzat; baiña esaguran, bai. Eta, bizkaitarrontzat, bertoko usaina dariola dago
Linoren itzulpena. Ona emen zati bat esaterako:

"Zeruak dagoz / Jauna zein andi / dan esaten;
goyak, Ak eiñak / iragarten.
Goizak goizari / emoten deutso / Aren barri,
bardin arratsak / arratsari.
Eurok dabillen / soñua eta / berbarooa.
ez da, ez ezin / aitzuzkoa.
Lur dana zear / zabaltzen da arein / aldarria,
urrun doa aren / durundia. (...)
Zeruko alde / baten dau bere / urterea,
ta alderik alde / osterea.
Ez da munduan / ez legorrik ez / itxasorik,
bere beroak / jo bakorik" (18. salmoa)

Iratzederrena ikusi eta au ikusi, badirudi sortze-lan bi, naikoa ezbardinak, dirala.

Jokera bardintsua erakutsiko deusku Akesolok, liturgia barriko berbak bizkaieratzeko orduan. Ez deutso latiñari, ezta beste euskaldunen itzulpenari be, itzez itz jarraituko; nasai samar, baiña zentzun andiaz egokituko ditu gure Bizkaiko erriarentzat. Aste Santuko liturgiatic artuko doguz ejenplu gitxi batzuk: Eguen Santuz, oiñak garbitzerakoan kantetan diran antifonak (ebanjeliotik artutako berbak) euskal bertso biurtuko ditu Linok, katurako dirala eta:

“ Pedrogana doa lenengo, / ta Pedrok diño zurturik:
Jauna, Zuk niri oiñak garbitu? / Sekulan ez olangorik.
Eta Jesusek erantzun deutso: / Ezpadot zu garbitzerik,
zeuk bere, Pedro, ez dozu izango / nire lagun izaterik”. (2. antif.)

San Pauloren berba sakonok be euskal gatza artuko dabe Linoren bertsoan:

“ Gure artean bizirik begoz / fedea ta itxaropena;
bizirik bego maitetasuna, / iruretan bikaiñena.
Bai, sinismena, itxaropena / ta maitetasuna emen:
euren artean maitetasuna / da, orraitio, bikaiñen”. (6. antif.)

CHRISTUS FACTUS EST deritxon antifona zoragarria - pazko misterio osoaren ardatza, gregorianoz ain dotorea - polito baten egokitu eban Linok katurako, bertso biurtuz:

“ Kristo gugaitik menperatu zan / eriotzea artzeraiño;
eta zelango eriotzea! / kurutzean ilteraiño!
Baiña Jainkoak orregaitik dau / ezin gorago goratu:
izen guztien gaiñeko izena / emonez dau sariztatu!”

Itz lauz edo prosaz egindako itzulpenetan be antzera jotaku dau sarritan Akesolok. Or dozuz, diñodanaren lekuko, “IRAKURGAI-LIBURUA” (A, B, C), urte guztiko domeka ta jaiegunetako Jaunaren berbea eskeintzen deuskuna.

Geroago, bai ALTARAKO LIBURUA ta bai IRAKURGAlena egiterakoan, kipu-tzak eta bizkaitarrok alkartuago egin dogu azken lana; eta, batasunaren izenean, aal danik eta bardintasunik andiena lortu nai izan da itzulpenetan, Erromako aginduak be bide orretara bultzatzen gaituela-ta. Autor dagidan jokabide barri onek min andia emon deuskula bizkaitarroi, bein baiño sarriago: batasunak eskatzen eban testua zeatzagoa, zintzoagoa izango zan, bai; baiña bazterrean izten genduan leengoa (Linok egokitua), ez ete zan legezkoa? Guretzako gozoagoa, bertokoagoa bai, beiñipein. Baiña batasunaren bidean, bizkaitarrok sarri galtzaille. Olantxe galdu doguz Linoren ainbeste itzulpen jator, euron orde z lauzko berba otzagoak, motelagoak, sarturik.

Ez, ostera, beti, Linok bertsoan jarria da “UBI CARITAS”-en itzulpena, Meza-liburu barrian be badatorrena:

“Nun da maitasuna? / Antxe dago Jauna.
Nun lagun urkoa? / Antxe Jaungoikoa. (...)
Jaunak alkartuta / gaur batu bagara,
bake txarrak jaurti / daiguzan sutara,
auziak aldendu, / itxi gorrotoa.
Bego gure erdian / Jesus Jaungoikoa”. (zati bat).

Latza ta gogorra da berez talde-lanean ekitea. Ganera, norberaren izen onarentzat ospe gitxikoa. Nok daki zeñiek zer egin dauan? Olako lanik geienak egi-

leen izen barik argitaratzen dira (liturgiakoak bai, beintzat); eta orretan egindako alegiñak, emondako orduak, itxura baten sari eskasa emon oi deutse egilleei.

Ori gitxi dala, zure atzetik datorren eskuak zuk borondaterik onenaz egindakoa aldatu egiten deutsu; aldatu naiz baztertu, eta ez beti ganoraz eta zentzuz. Olakoxe lanbide ezkutu ta apaletan emon dau Lino Akesolok bere bizitzako zati on bat. Bizkaiko Eleizeak, orain dala urte batzuk, bere esker ona agirian autortu eutson, berari eta beste lau eleiz gizoni, Urkiolan egindako omenaldian. Baiña, jakin ez arren be, gure kristiñau erriak egingo deutso, egunean egunean, omenaldirik ederrena, euskal liturgiaren gozotasunak Jaungoikoaganako bidea zabaltzen deutson. Itzulpen mesedegarriok lagun askoren nekeak, alegiñak eta jakituria zabaltzen dabe egunero Euskalerrri osoan, eta luzaroan zabalduko al dabe! Euron artean ezkutauta, ortxe dago Aita Lino be.

• • •

Eta amaitzeko, azkena. Mundu onetako gure ibillaldiaren azkena, eriotzea. Eriotza ori, fedearen argitan eta itxaropenaren pozetan, **ospatu** egiten dogu kristiñauok, Kristoren pazko misterioan bat egitiñ. Ederra, sarkorra benetan, euskeraz egin oi dan ospakizuna. Jainko-Erriaren Otoitza bertsotan egiten da leku askotan:

“Eskatu daigun illaren alde,
Kristo bitarteko artuz;
gure otoitzak asko dagike,
Arenarekin aldartuz”, asten dau kantuz meza-emoilleak.

Eta erriak, doiñu ederraren eragiñez, erantzuten dau:

“Artu Zuk, Jauna, il au zeruan,
betiko bizi-lekuan”.

Ezpadakizu, jakizu, irakurle, L. Akesoloren bertsoak kantetan dozuzala.

K. ETXENAGUSIA

